

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsaciga mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVIII.

V Ljubljani 10. svečana 1865.

List 5.

Spomini s potovanja v Rim.

Spisuje Dr. Janez Zlatoust Pogačar.

6. Vernih duš dan v Rimu.

Ker je bila vernih duš dan tudi *Cappella papalis* v Sikstovi kupeli, me je zopet tje vleklo. Pripovedovali so domači gospodje z nekakim visokim čutjem o ginljivem, zbudnem, serce presunljivem „*Dies ille, dies irae*“, ki ga je imel peti sloveči kor Sikstove kapele. Kakor poprejšnji častitljivi praznik, so se tudi ta dan vernega pobožnega spomina kardinali in prelati pred deseto uro eden za drugim zbirali k maši za verne merve. Po deseti uri pridejo sv. Oče z navadnim spremstvom v beli mitri, s pluvialom rudeče barve, kterega ves čas niso odložili. Že od starih časov je taka navada, da sv. Oče tudi pri mertvaškem opravilu rabijo rudečo barvo. Pod cerkvijo svetega Klemenca so preteklo leto izkopali troječelnato baziliko. Dasi-ravno je bila več stoletij z zemljo zasuta, so se vendar po stenah nekatere slike, v mokri zid vdlane v enajstem stoletju, precej dobro ohranile; posebno v lopi so barve še dosti žive. Razun drugih slik je za nas Slovane pred vsemi drugimi znamenita tista, ki pred oči postavlja slovesno prenesenje svetega Cirila iz Vatikana v cerkev sv. Klemenca, da bi njegovo truplo počivalo zraven predragih svetih ostankov, ktere je s svojim bratom Metodijem od črnega morja Rimljanom v dar prinesel. Med drugo duhovščino se tu vidi tudi papež, ki je znati iz tiare, kakoršna je bila pred Bonifacijem VIII., namreč z ena obročem. Dasi-ravno papež pogrebščino obhaja, je ogerujen z rudeč-barvnem pluvialom. V rudečem pluvialu sem tudi jaz vernih duš dan vidil Pija IX dati po slovesni črni maši odvezo (*absolutio*), stojé pred prestolom. Kar tiče mertvaški oder (*Castrum dol.*) v Rimu ni navada delati ga tako visokega kakor pri nas; na njegovem pregrinjalu bela barva memo černe prevlada. Ljudstva se je bilo tudi ta dan zbralo v Sikstovi kapeli silo veliko, da bi se zibalo na valovih prečudnih glasov, ki so posebno namenjeni, strah pred oestro sodbo božjo vdihovati in misli na resnbnost življenja in na visokost človekovega poklica v večnosti obujati. Že same besede zgorej omenjene pesmi „*Dies irae*“, ako jih človek le bere z zbranim sercem, imajo neogibljivo moč mu vse žile globoko presuniti in vse ude pretresti. Kuj se le, ako je pomen vsake besede s pišem gladkih pevskih glasov vtisnjen v dušo; oestro želo mu vrinejo v obtežane persi, ki ga ne neha zbadati z besedami: „Strašno je pasti v roke vsegamočnega Boga!“

Popoldne sem v družbi prečastitega g. prelata Gasserja obiskoval take kraje, kjer se ta dan kaj zanimivega obhaja. Omenim naj posebno cerkev, ki se imenuje Marija od smerti (*Maria della Morte*). Kar tuje v Rimu kmalo

z zadovoljnostjo keršanskega čutja zapazi, je to, da je skorej ni človeške reve in potrebe, ki bi se ne našla kaka bratovščina v nje polajšanje ustanovljena. Znajdljivost verne ljubezni je velika; kamorkoli se vseli, ondi pod hladilno senco njenih perut kaljo čuda zatajevanja in radodarnosti. Okoli Rima se razteguje na dolgo in široko kar pelje nar dalj okó, neizmerna planjava, vse žalostna pustota. Tu te ne razveseljuje veselo gibanje umnih bitij, tu ne slediš človeških stanovališ, ne skerbno obdelanih njiv; le semtertje naletiš kake pastirje, operte na svoje palice, ki varujejo in gonijo čede kóz in ovac. Zemlja je razkopana, jamasta, izvotljena, in popotnik, ki po noči tu potuje, lahko zajde, se zgubi, kje pogrezne ali s tolovajsko roko obropan in usmerten pod milim nebom obleži. Glejte, tudi teh nesrečnih se spominja širokosežna keršanska ljubezen; kakor evangelski usmiljeni Samarijan skerbi za ostalo teló in za dušo bivajočo un-stran praga večnosti. Za umerle v omejenih pustotni planjavi (*Campagna*) je ustanovila lastno bratovščino, ktere udje storé večkrat cele dneve hodá in premetejo na vse kraje obširno planoto, da bi zasledili kako mertvo truplo, ga spodobno po keršanski šegi pokopali, za njegovo dušo molili in svete maše Bogu darovali. Od leta 1854 do 1864 so jih našli pet in dvajset, kterim so take dela ljubezni skazovali. Kakor jim kdo da naznanje, da so kterega človeka pogrešili, se precej podajo na pot v preiskavo. Pred kakimi dvajsetimi leti se je neka žena iz Nemškega podala na romanje k svetim ostankom apostolskim v pokoro in spravo za svoje grehe. Da bi gotovo zadostila večni pravici, je vso pot peš hodila. Z neizmernimi težavami, ki so jo na dolgi poti oblegale, je dospela tako daleč, da je ugledala visoko kuplo šempeterske cerkve in s solznimi očmi pozdravljala njeni svetli križ, znamenje odrešenja za boleajoče človeštvo. Cil in konec vročega hrepenenja bo kmalo dosežen, tudi serce bo v zmagi tega znamuja skorej ozdravelo! Poskušajte z njo čutiti tiste blagostne čutila, ki so ji širile persi, ko se je poslednjič zunaj Rima v gostivnici mislila vleči k sladkemu počitku. Kakšne prijetne sanje so ji poživljale utrudene ude v nočnem spanju! Kakó prijazno ji vzhaja jutranja zarja! Le nekaj se otešča ter prinese iz svojega plitvega žepa male denarce, da pošteno plača prenočise, in jo na tó polna neizmerne radosti zakreue proti svetemu mestu. Neki zločinec je ravno vidil, ko je uboga romarica štela svojo majhno gotovino. Pri tej priči se rodi v njem morivna misel, da bi si to mervico prilastil. Preži nanjo, ko veselo gre svojo pot po samotni planjavi (kampanji), in jo ubije. Zgorej imenovano društvo najde truplo umorjene reve in ga prinese v Rim. Po povelju sodnijskem so truplo oblečeno, kakor so ga našli, v nosilnici (*lectica*) nosili po vseh ulicah in tergih, ter ga postavljali pred hišami, ako bi se morebiti kdo naidel, ki bi utegnil tujo

romarico poznati. In res, dva rokodelska mladenca pridša iz Bavarkega se spomnita, da sta to ženo vidila na poti. Nju naznanila so pokazale sodni sled grozovitnega morivca; bil je zasačen in obsojen s svojim življenjem zadostovati božji in človeški pravici za prelito nedolžno kri. Telesne ostanke uboge romarice pa društvo za umerle v kampanji hranuje v žarku ali podzemeljski kapeli svoje cerkve. Vernih duš dan je ta kapela lepo razsvetljena, in ljudstvo iz vsega mesta tje vre jo obi-kat in kaj milošine darovat. Kakó se zavzame oko, viditi njen kinč takó neznani. Ves obok, vse stene so preprežene z arabeskami v različnih podobah, s stropa visijo svetila, svetilnice, v stenah tiče mnogo-rozni svečnjaki. In kaj menite, iz kakšne tvarine je narejen ves ta kinč, vse to orodje? Iz mertvaških kosti in košic. V primerjeni votlini ene stene se pa vidi ves kostnjak une nesrečne romarice iz Nemškega. Vernih duš dan imajo v kapelah pri pokopališih navado upodobovati kako prigodbo iz sv. pisma ali iz cerkvene zgodovine, kakor se n. pr. pri nas po slovesnosti častitega vstajenja v božji grob postavljajo podobe galilejskih žen itd. V podzemeljski cerkvi *della Morte* je bila tačas viditi bela podoba sv. Cecilije, ležeče kakor v sladkem spanji, okoli nje podobe sv. papeža Urbana in dveh levitov v altarski opravi. Vse to gledavec tje vleče in milodarne serca bolj na široko odpira.

Pri cerkvi sv. Marije *della Morte* sem tudi pervikrat vidil čudno obleko, kakor je pri rimskih pobožnih društvih v navadi. Ta obleka je dolga halja bele, sive, rudeče, črne ali drugačne barve, katero si s pasom, trakom ali močnejšo vrvjo prepašajo, in iz kapuca, ktereга si, kader grejo po ulicah ali terzih v procesii, čez obraz potegnajo, da se jim nič drugzega kakor oči ne vidijo. Za tujca iz severnih dežel ima pogled takih prikazen nekaj strašilnega v sebi; težko se človek privadi, da jih z dopadanjem gleda. Pravijo pa, da pod tako neznanu obleko skrivajo svoje dobre dela dostikrat osebe nar. vikših stanov; od nikogar poznano spremljajo merlice, obiskujejo velike svetiša itd. Ene je korenina keršanske ljubezni; po različnosti zemlje, v katero je vsajena, se tudi različno razrase, raznobarvno razcvete; Gospodu, kateri je to in uno zemljo vstvaril in z močjo rodovitnosti navdal, vsak sad dopade, ki iz imenovane ene korenine priraste.

Ko smo zapustivši cerkev sv. Marije *della Morte* nekaj časa zamisljeni šli svojo pot proti domu, povzame nas zvedeni vodja besedo in jame pripovedovati od nekega drugzega pobožnega društva, ki ima ta lastni namen, da oskerbuje k smerti obsojene. Ima tudi svojo cerkvico. Kakor hitro se zve, da je čez ktereга hudodelnika smertna sodba iztekla, obsojenca prevzame društvo, in vse pripomočke keršanskega usmiljenja poskuša, da mu duha resničnega kesanja in prave pokore vdihne; zanj moli, svete maše opravlja, spokorne dela doprinaša, odpustke zaslužuje, s serčnimi opomini, z ginjačnimi prigovori, z vnetimi prošnjami mu serce omehčuje in ga za svete zakramente pripravlja. V Rimu je, kakor so pravili, postava, da se mora, ako obsojenec le odlašča se spreobrniti, do sojnčnega zahoda čakati s smertnim udarkom. V tem času dotično društvo vse dušne moči napenja, da gerdo terdovratnost premaga. In ravno uni grozovitnež, ki je bil nemško romarico umoril, je kazal sila terdo serce. Že zjutraj ob osmih ali devetih so ga pripeljali na moriše; pa še nobenega znamenja spreobrnjenja. Še le ob poli dveh popoldne je društvena prizadeva sterla kamen grešnega serca in radogledno trumo, ki se je bila zbrala na žalostno gledišče, rešila dolzega, nesterpljivega čakanja.

V takih pogovorih pridemo do cerkve Matere Božje unstran Tibere (*Maria Trastevere*). Stopimo vanjo z globoko spostljivostjo, zakaj rečeno je bilo, da je prva cerkev v Rimu posvečena presveti Devici Marii. Papež Kalikst jo je leta 224 posvetil na mestu, kjer je pod cesarjom

Avgustom o času Kristusovega rojstva pritekel iz zemlje studenece olja, ki je skoz celi dan v taki obilnosti vrelo iz globočine, da je do Tibere priteklo. To čudno prikazen so kristjani obračali na Kristusa-Maziljenca, in sicer toliko več, ker se je prigodila sred tistega dela rimskega mesta, ki je bil Judom v stanovanje odločen. Zatorej so si vse prizadjali, ta kraj v last si pridobiti, in ko so vidili izpolnjene svoje želje, so ga v službo večnih skrivnost posvetili. Ta Mariina cerkev je zdaj v popravljanju. Pij IX veči del svojega premoženja v olepsavo božjih svetiš obrnejo. Naj bi pač Bog Njih radodarnost blagoslovil s tem, da bi najdlji vselej zvedene umetalnike, ki bi globokost umetniškega duhá starih mojstrov prav umeli in ravno ta duh svojim prenarejam vdihovali.

Že je večerni mrak pokrival mesto, ko smo se ločili od starinskega častitljivega svetiša. Potovajoče proti Animi nas je preč. vodja vedno opominjal svetih krajev, ki smo se jim približevali. Tukaj, je djal, vidite hišo, v kateri je prebival oče svetega Benedikta, tu hišo, ki je bila lastnina svete Frančiške, tu cerkev svete Cecilije, ki jo je Frančiška rada obiskovala, itd. V globokem čutilu častitljivosti keršanskega Rima sem stopil v svojo sobico; vsak kamen, se mi je zdelo, mi kliče: „Kraj, na katerem stojiš, je svet kraj.“

Mašnik pri altarju.

Dvojno darilec, pastirjem*) in kristjanskim ovčicam ob enem.

(Dalje.)

I.

Mašnik Božji sveto mašo
Gre k altarju darovat;
Jezus za pregreho našo
V Getsemani gre žalvat.
Moli in medli v težavi,
In kervavi pot poti. —
To premisli, vernik pravi!
Se boš jokal tudi ti.

V začetku svete maše sklene mašnik roke, se prikloni ali pa z desnim kolonom poklekne na prvo štablo, ce je na tistem altarju tabernakelj s presvetim Rešnjim telesom; na to sklenjen levico na prvo dene, z desnico pa latinski križ stori z naravnim glasom, rekoč: *V imenu Očeta in Sina in Duha svetega. Amen.* Sveti križ je studenec našega zveličanja. V imenu trojnoedinega Boga in po moči na križu opravljenega daru smo se prerodili pri svetem kerstu in postali otroci Božji, za tega voljo tudi mi z mašnikom vred začenjamo sveto mašo. — Mašnik moli dalje s strežnikom po redu „predpév“ in na to „42. Davidov psalm.“ Predpév se glasi: *Stopil bom k Božjemu altarju, pred Boga, ki razreseljuje mojo mladost.* Kakor Sokrat, cerkveni zgodovinar (VI. 6. 8. p.) piše, je vpeljal v sveto mašo ta predpév sv. Ignacij, mučenik in antiohenski škof. In sv. Ambrož govori (od skrivnosti 8. p.), de so tisti, ki so sveto vero sprejeli in pervič k mizi Božji šli, pred obhajilom ta predpév molili. To je pomenilo, de

*) Caput I. De initio Missae.

1. Sacerdos cum primam descenderit ad infimum altaris gradum in plano, se convertit ad ipsum altare, ubi stans in medio junctis manibus se profunde inclinat vel genuflectit in imo gradu, si inibi adsit ss. Sacramentum in tabernaculo inclusum.

2. Postea erectus sine alia reverentia missam incipit, ac primam sinistra manu extensa et infra pectus retenta, vertat ad se palmam dexterarum, omnibusque illius digitis junctis in extensis, frontem tribus mediis ejusdem dexterarum *physice* tangit, clara interim voce proferens: *In nomine* † *Patris*. Exinde manum ad pectus supra, non infra sinistram transfert, dicens et † *Filii*, tum ad humerum sinistrum et † *Spiritus*, denique ad humerum dextrum *Sancti* † et ad *Amen* manus iterum, ut supra conjungit.

so se svoji prejšnji zmoti popolnoma odpovedali in čversti kakor orel v svoji mladosti se nebeski gostii približali. — Davidov psalm pa ima ta zapopadek. Mašnik: *Sodi me, Bog, in razsodi mojo reč nad nesvelim narodom: reši me krivičnega in zapeljivega človeka.* Strežnik: *Ker ti, Bog, si moja moč; zakaj si me odvergel? in zakaj moram žalosten hoditi, zatert od sovražnika.* — Mašnik: *Poslji svojo luč in resnico, de me peljete in pripeljete na trojo sveto goro in v troje prebivališče.* — Strežnik: *Stopil bom k Božjemu altarju, pred Bogu, ki razveseljuje mojo mladost.* — Mašnik: *Bog, moj Bog! hvalil te bom s citrami. Čimui si žalostna moja duša? in čimui me motiš?* — Strežnik: *Zaupaj v Boga, še ga bom hvalil; pomoč moja, Bog moj je on.* — Mašnik: *Čast bodi Bogu Očetu in Sinu in svetemu Duhu.* — Strežnik: *Kakor mu je bila v začetku, zdaj in vselej od rekoma do rekoma. Amen.* — Skorej vsi tolmači svetega pisma menijo, de je zložil David ta psalm takrat, ko je bežal pred svojim sinom Absalomom čez reko Jordan proti libanski gori. David zdihuje, žaluje in tarna in bi v nadlogi obupal, ako bi ga terdno zaupanje v Božjo pomoč in previdnost ne podpiralo. Ali ni mar tudi naš stan na tem svetu omenjenemu Davidovemu enak? Nimamo li tudi mi kaj v veži Božji pred altarjem pod težo svojih pregrešnih nadlog zdihovati in žalovati, zraven tega pa tudi gledé na usmiljenje Božje pomoči in zveličanja upati? — Ko mašnik končá psalm, se križu na altarju z glavo prikloni in reče: *Čast bodi Bogu* itd. S temi besedami mašnik in verniki očito spričujejo, de Bogu Očetu, Sinu in svetemu Duhu gre „vsa čast“, ter hvalijo tri Božje osebe tako v njih lastnosti, kakor v posebnosti, tako v njih edinosti po bitji, kakor v njih enakosti in v veličanstvu; spoznajo in časté trojstvo oseb v edinosti, in enega Boga v presveti Trojici. — Mašnik ponovi zopet s strežnikom predpev: *Stopil bom k Božjemu altarju* itd., in med tem de se prekríža precej pristavi: *Pomoč naša v imenu Gospoda.* — Strež. *Ki je vstvaril nebo in zemljo.* To pomeni, de mi od vsegamogočnega in neskončno dobrotljivega Boga, ki se je nam v delih svojega stvarjenja razodel, rešenje in zveličanje pričakujemo v križu ali v daru Jezusovem.

Mašnik sklène roke in se globoko prikloniši z vso ponižnostjo očitno spoved moli: *Sporem se Bogu vsegamogočnemu, sveti Marii vselej Devici, svetemu Mihelu arhangelu, svetemu Janezu Kerstniku, svetima aposteljuoma Petru in Pavlu, vsem svetnikom, in vam bratje, de sem veliko gresil z mislijo, z besedo in z djanjem. Kriv sem,*

3. Sacerdos insuper quam maxime curat, ut ea, quae clara voce dicenda sunt, *distincte, devote, integre, exquisite* proferat, non *festinanter*, ut advertere possit, quae legit, ne *nimis morose*, ne audientes *taedio* afficiat; nec *nimis elata voce*. (Non injuste quidam Protestans de clamosis celebrantibus dicit: „Deum aut in itinere aut dormire putant.“ Reg. III. c. 18. v. 27.) Ne perturbet fideles orantes aut alios tunc fortasse in eadem ecclesia celebrantes, neque tam *submissa*, ut a circumstantibus audiri nequeat; neque voce *blandiente*, quod notam *indignae adulationis* praesefferet, sed *mediocriter* et naturaliter, quae et devotionem moveat et audientibus ita sit accommodata, ut quae leguntur intelligant. Quae vero secrete dicenda sunt, ita pronuntiat, ut *se ipsum audiat* et a circumstantibus non audiatur. Quod autem ad durationem Missae privatae attinet, nec brevior nec prolixior *semihorae* spatio erit.

4. Celebrans producto sibi, ut supra, Crucis signo, manus iterum ante pectus conjungit, eademque voce clara et naturali pronuntiat antiphonam: *Introibo ad altare Dei* — et in fine psalmi *Judica me Deus* dicens: *Gloria Patri* . . . caput cruci inclinat. Postea repetit antiphonam *Introibo* et statim subdit *versum Adjuvatorum nostrorum*, verba ita distribuens, ut ad *Adjuvatorum* signet interim frontem, dextra manu extensa et sinistra pectori admota, pectus ad *nostrum* †, sinistrum ad humerum ad *in* † nomine et dextrum ad † *Domini*. Quo pariter modo signat se Minister, ac in fine respondet: *Qui fecit coelum*. Tum junctis ante pectus manibus, altari profunde se inclinat, maximeque humilitate recitat *Confiteor*, ut in ordine

kriv sem, silno sem kriv (Tu se trikrat na persi terkne). *Zato prosim sveto Marijo vselej Devico, svelega Mihela arhangelu, svelega Janeza Kerstnika, vse svetnike, in vas bratje, molite za-me pri Gospodu našem Bogu.* — Strež. *Usmili se te vsegamogočni Bog; odpusti ti troje grehe in te pripelji v rečno žirljenje.* — Mašn. *Amen.* — Strež. *Sporem se Bogu vsegamogočnemu, sveti Marii vselej Devici, svetemu Mihelu arhangelu, svetemu Janezu Kerstniku, svetima aposteljuoma Petru in Pavlu, vsem svetnikom, in tebi oče, de sem veliko gresil z mislijo, z besedo in z djanjem* (Se trikrat na persi terkne). *Kriv sem, kriv sem, silno sem kriv. Zato prosim sveto Marijo vselej Devico, svelega Mihela arhangelu, svelega Janeza Kerstnika, sveta aposteljuona Petra in Pavla, vse svetnike in tebe oče, moli za-me pri Gospodu našem Bogu.* — Mašn. *Usmili se vas, vsegamogočni Bog, odpusti vam vaše grehe in vas pripelji v rečno žirljenje.* — Strež. *Amen.* — Mašn. *Milost, odrezo in odpusenje naših grehor nam dodeli vsegamogočni in usmiljeni Gospod.* — Strež. *Amen.* — Mašn. *Bog! obrnil se bos po nas in nas oširil.* — Strež. *In reselilo se bo troje ljudstro v tebi.* — Mašn. *Gospod, skaži nam svojo milost.* — Strež. *In dodeli nam svoje zveličanje.* — Mašn. *Gospod usliši mojo molitev.* — Strež. *In k tebi naj dojde moje rpitje.* — Mašn. *Gospod z vami.* — Strež. *In z duhom trojim.*

Očitno spoved pred sv. mašo moliti je zapovedal papež sv. Ponceijan v tretjem stoletji. Očitna spoved ima dva dela. V prvem spoznavamo Bogu, svetnikom in pričujočim bratom, de smo obilno gresili z mislijo, z besedo in z djanjem; v drugem pa prosimo svetnike in brate, naj podpirajo nas s svojo prošnjo pri Bogu vsegamogočnem Očetu. Sveto pismo stare in nove zaveze nas uci in tudi djansko spričuje, da zamorejo pravoverniki na zemlji veljavno eden za drugega moliti. Tako postavimo, je molil Mozes za izraelsko ljudstvo (II 32. 31). Daniel v babilonski sužnosci (IX 4-21). Estera za svoje ljudstvo, (XIV 3-19). Jezus za svoje učence (Jan. 17. 9). Sveti Peter za Tabito (Djanj. ap. 9. 40). Kristjanska občina v Jeruzalemu za svetega Petra v ječi (Djanj. ap. 12. 5). Sveti Pavel za pravovernike (Rim 1. 9). In sveti Janez Zlatoust nas zagotavlja, de usmiljeni Bog zavolj molitve enih, drugim svojo milost skazuje. — V očitni spovedi se priporočujemo prošnjam 1. prečiste device Marije, ki je Kraljica angelov in svetnikov, naj imenitnejše bitje izmed vsih stvari, naša mati, naša besednica pribežališe grešnikov, pomočnica kristjanov, in prav zato in sicer po vsej pravici se ona tudi,

Missae. Pronuntians *robis fratres, vos fratres* plane nullum *reverentiae signum* erga ministrum aut populum praestat. Proferens item nomen *Mariae* caput non inclinat, cum jam reperitur inclinatus inclinatione omnium maxima, quae minorem includit, quod in similibus semper retinebit *Ad mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa* ter pectus dextrae manus digitis omnibus simul junctis, clausis et curvis, *modeste et leniter* percussit, sinistra infra pectus posita. Deinde confessionem eodem modo inclinatus perficit. Minister ilico subjungit *Misereatur tui*, in ejus tunc respondet celebrans *Amen* ac se erigit, et minister incipit et prosequitur *Confiteor* profunde inclinatus.

5. Peracta a ministro confessione celebrans erectus stans manibus junctis immediate respondet *Misereatur vestri*. Minister autem profunde adhuc inclinatus in fine dicit *Amen* et postea erigit se. Mox sacerdos producens sibi manu dextra, sinistra infra pectus retenta, signum crucis, ita ut ad *Indulgentiam* signet frontem, ad *absolutionem* pectus et ad *Remissionem* humerum sinistrum et ad *Peccatorum nostrorum* humerum dextrum, *absolutionem* impertiatur, ad quam pariter signat se minister ac respondet *Amen*. Tunc celebrans medioeriter inclinatus et junctis manibus clara voce prosequitur alternatim cum ministro *Deus tu conversus* et reliqua usque ad *Oremus* inclusive, quod eadem voce inclinatus profert, extendens ac jungens manus, quin eas elevet aut humiliet, vel humerorum latitudinem excedere permittat, sive oculos ad coelum attollat aut caput inclinet.

kjer koli se svetniki časté, vselej naj prva imenuje. 2. Priporočujemo se prošnjam svetega Mihela arhangela, ki je angeljski pervak, in ki se posebno za tega voljo tako visoko časti, ker se je s prvim protivnikom Stvarnika nebes in zemlje, s prevzetnim satanom, slovito bojeval in ga premagal, in ki ga zato častimo tudi kot varha vojskovavne matere katoliške cerkve. 3. Prošnjam svetega Janeza Kerstnika, ki je bil zadnji prerok starega zakona in ki sam Jezus pravi, da mimo Janeza Kerstnika ni večega preroka med rojenimi od žen. (Luk. 7. 28. 4.) Prošnjam svetih aposteljev Petra in Pavla, ki sta čislana in častena pervaka med svetniki nove zaveze: in 5. svojih sobratov, da se tako po besedah svetega Jakopa (5. 16.) eden drugemu svojih grehov spovedujemo, eden za drugega molimo in tako zveličanje dosežemo. Globoki pripogljaj pomeni notranje ponižanje in spoznavanje svoje nevrednosti. Zastran persnega terkanja pa sveti Avguštin (48. gov. o času) tako uči: Na persi se terka v spomin, kaj de je v persih skritega, in de se tako skriti greh z očitnim terkanjem kaznuje. — Ko mašnik svojo očitno spoved konča, začne streznik moliti in sicer: *Usmili naj se te . . .* in na to namesti pričujočih vernikov očitno spoved ponovi, kakor smo ravno slišali. — Z besedami „*Usmili se vas*“ . . . in pa „*milost, odrezo*“ itd. pa mašnik gorečo željo izreče, da bi usmiljeni Bog, ki svojo vsegamogočnost posebno skazuje v odpustanju naših grehov, nam za vselej milostivo prizanesel. Enakega zapopadka so tudi sledeče besede, ki jih mašnik še s streznikom moli, preden proti altarni mizi gré. Ko se mašnik proti altarni mizi poda, glasno reče: „*Molimo*“, po tem pa na tihem moli: *Odrzemi nam, prosimo Gospod, naše pregrehe, de bomo vredni stopiti s čisto dušo k presveti svetlosti po Jezusu Kristusu Gospodu našem. Amen.* S tem prosi mašnik, naj bi njegovo opravilo, ki ga bo opravljal na altarju, to je presveti spravi dar, nebeskemu Očetu dopadljivo bilo. (Dalje nast.)

Nastavite ušesa, kteri se ženite in ktere se možete!

(Konec.)

Zdaj pa za predpustne dni še majhen kapitel iz domačije, ki je že nekaj časa čakal rešenja na vredniški mizi. Tako-le, ali pa zelo enako se glasi:

Preblaga „Danica!“ Napák napaka, ki cele trume hudih nasledkov za seboj vleče, je velikrat pri ženitvah. Kdor žene in neveste premišluje, kako brez uma, brez glave, brez možgan in brez oči si velikrat tovarše ali tovaršice zbirajo, bi kmali mislil, da kristjani niso. Le veliko denara in telesne lepote mnogi išejo, cele fare in tudi dežele prehodijo, da bi to dobili, kar oči le za malo časa pase, serce le slabo nasituje. Zakaj telesna lepota pač hitro zgine in denar je trohjljiva naslomba, ki se rada ukrehne, ako je modro gospodarjenje in gospodinjenje, nar bolj pa blagoslov Božji ne podpira. Kteri denara išejo in ne modre neveste, oni potlej nevesto kmali od hiše gonijo, pretepajo in terpinčijo, če jim kaj pri denaru spodleti, ali pa sicer vse po volji ni. Ni ga pravega miru pri hiši, ker se iz pravega namena vzela nista. Od tod izvira pri mnogih tako nesrečen zakon, toliko prepirov, pravd, tepežev, kletvinje in sovraštva, tako slaba odreja otrok, in vse hudo, kar se iz tega izvaljuje!

Bil je v nekem kraju premožen, pobožen in v družih rečeh pameten oče, samo zastran ženitve njegova misel ni bila piskovega oreha vredna. S pridnostjo in umnim gospodarstvom si je bil napravil dobro pohištvo in pridobil obilno premoženja. Tudi otroke je dobro oskerbel, mlajšemu sinu pa odloči posestvo in želi ga na dom oženiti. Sin je bil prav nedolžen in ni vedil kaj tega, v čimur je spridena mladost vsa vglajena. Oče mu začne nevesto iz-

birati in le po bogastvu in po telesni lepoti poprašuje, ker v tej reči je za ljudmi vlekel, dasiravno je bil v družih rečeh previden. Kar je mož želel, to dobi: telesno lepoto in tudi obilno denarja; toda prav nečimurna in od družih zvez omamljena je bila ta lepota. Ni gledala dosti na delo, toliko bolj pa na lišp in dobre jedila. Mož ji je malo mar, kuali ga začne zaničevati; zmiraj manj ji je po volji, zmiraj težej ga vidi, in na vse zadnje stori strahoviti sklep, da ga hoče s poti spraviti. Res mu v jedila otrova natrosi, da naj bi jedel in se ostrupil. Možu po sreči jed nekako čudno diši, noče jesti in poslednjič zapazi v nji znamenja ostrupljenja. Reč se naznani gosposki, ktera se po dolgem preiskovanji hudobije prepriča in hudobnico na veliko lét obsodi v težko ječo. — Kaj se pa doma med tem godi? Mož, pri živi ženi vdovec, začne napčno živeti, premoženje zapravljati in v kratkem je zadegana živina, žito in tudi drugo premoženje. Oh! prepozno je prežaljeni oča spoznal nesrečo, ktero mu je denar in nečimerna ženska k hiši prinesla. — Take in enake žalostne nasledke imajo posvetne ženitve, ki so brez pravega namena. O stari, zeni in neveste! premislite vselej, če je ženitev ali možitev taka, da bi mogli priti na njo Jezus, Marija in njegovi aposteljni? Nikar se nič ne čudite tem besedam, zakaj tisoč in več lét uči in priča, da brez te pogodbe zakonski nimajo prave sreče. Vse to je resnica, in ne boste je overgli, če tudi odmajujete in s sobo merdate. Bolje je zgodaj poslušati dober svet in nauk, kakor pa prepozno emendirati se. „Zdaj povej, kje češ pokopan biti, da ne boš potlej nergal!“ je nekdo nekomu rekel, in to se poda tudi tukaj.

Beseda o kerstnih imenih.

Spisal P. Hitzinger.

(Dalje.)

Še tretje je tehtno pri izbiranju kerstnih imén, če imajo biti v spodbudovanje za posnemanje in klicanje svetnikov, namreč da se pomni dan ali god kerstnega priporočnika ali patrona. V ta namen je dosti potrebno, da se po imenu ne sega daleč od rojstnega dneva; god kerstnega patrona naj se iše bolj blizo kerstencevemu godu, in to ni ravno za vselej težko, če se kdo tudi posebnega imena hoče polotiti, ker se skozi leto nahaja mnogo svetnikov enakega imena. N. pr. za Petra je sv. Peter apostel 18. januarja, 22. februarja, 29. junija in 1. avgusta, dalje sv. Peter Damijanov 23. februarja, sv. Peter minih in mučenec 29. aprila, sv. Peter Zlatorek 4. decembra; za Pavla je sv. Pavel apostel 25. januarja in 29. junija, dalje še sv. Pavel pušavnik 15. januarja, sv. Pavel mučenec 26. junija, in še več družih. Za Antona je sv. Anton pušavnik 17. januarja, in sv. Anton Padovanski 13. junija, poleg rimskega martirologija je še sv. Anton mučenec v Antiohi 9. januarja, škof v Carigradu 12. februarja, mučenec v Afriki 23. septembra, v Rimu 15. decembra, in drugod še drugi. Za Franciška je sv. Francišek Salezi škof v Genevi 29. januarja, sv. Francišek Pavlanski minih 2. aprila, sv. Francišek Karačolo minih 4. junija, sv. Francišek Serafski začetnik znanega miniskega reda 17. sept. in 4. oktobra, sv. Francišek Borgija 10. oktobra, sv. Francišek Ksaverijan 3. decembra in še mnogo družih. Za Janeza je sv. Janez Zlatoust škof in učenič 27. januarja, sv. Janez Matenski minih 5. februarja, sv. Janez od Boga začetnik usmiljenih bratov 8. marca, sv. Janez Nepomučan, mučenec 16. maja, sv. Janez Kerstnik 24. junija in 29. avg. : ss. Janez in Pavel mučenca 26. junija, sv. Janez Gvalbert opat 12. julija, sv. Janez od sv. Križa 24. novembra, sv. Janez evangelist 6. maja in 27. decembra, in še brez števila družih. Za Jožefa je sv. Jožef rednik Jezusov 19. marca in 3. nedeljo po Veliki noči, sv. Jožef Arimatejec

17. marca, sv. Jožef Pravični učence Jezusov 20. julija, sv. Jožef Kalasanci 27. avgusta, sv. Jožef Kupertinski 18. septembra, sv. Jožef Egiptovski 11. decembra, in še nekteri drugi. — Enako je zastran ženskih imén. O presveti devici in rojstvo, darovanje in poroka, oznanjenje in obiskanje, žalost in vnebovzetje, in še drugi. Za Antonijo, Joano, Franciško in Pavlino je bilo že spredaj navedenih mnogo svetnic; za Ano je sv. Ana, Marije device mati 26. julija, sv. Ana prerokinja v Jeruzalemu 1. sept.; za Elizabeto je sv. Elizabeta Marije device teta 2. jul., in 5. novembra, sv. Elizabeta kraljica portugeška 8. julija, sv. Elizabeta kraljčina ogerska 19. novembra. Dalje je za Heleno sv. Helena cesarica 18. aprila in 18. avgusta, sv. Helena devica na Francoskem 22. maja, sv. Helena ali Olga, ruska vojvodinja 21. julija, in še nekatere druge; za Nežo je sv. Neža devica in mučenka v Rimu 21. januarja in sv. Neža Policijska devica na Italijanskem 20. aprila; za Marjeto je sv. Margarita devica in mučenka 12. ali bolj prav 20. julija, sv. Margarita Kortonska spokornica 22. februarja, sv. Margarita kraljica škotska 10. junija, in še nekatere druge. Za Katarino je sv. Katarina Senenska devica 30. aprila, sv. Katarina devica in mučenka 25. novembra, sv. Katarina Genoveška 22. marca in še druge.

(Dalje nast.)

Rožice, ki je vsaka cekina vredna.

X.

Pismo ranjcega prečastitega P. Felicijana Ranta.

Dan pred sv. Tomažem 1836.

Ljubeznjivi prijatelj!

K sv. Saveriju si mi po stari navadi prijatlov srečo vošil; tudi jest Tebi želim vse dobro na duši in na telesu. Najni patron sv. Francišek naj za naji Boga prosi, de enkrat za njim v nebesa prideva. Nektere lepe nauke sem Ti bil namenil poslati za vezilo, pa me je bolezen takrat zadrževala; zato ti jih zdaj za praznike in za novo leto pošljem.

1. Svét kakor satana sovraži, nevreden de bi ga ljubil — goljufa in zapeljivec. Kakor njegove lepe rožice od jutra do večera sahné, kakor njegov sad segujije ob kratkem času, tako je vse posvetno veselje revno, siromaško. — Posvetna čast zgine od danes do jutri, in plačuje vse, kar se za svet stori, z majhnim obražtanjem. — Posvetni denar napravlja skerbi in trud, pa v kratkem se mora zapustiti. — Posvetno veselje le kratke ure terpi, potem pa pride žalost za veseljem, grenkost za sladkostjo, in nič družega za seboj ne popuša kakor grenkost. — Le kar človek za Boga stori, za Boga dela, samo to večno ostane. Menim, de že sam to nekoliko poskušáš. Kaj ne? en sam čertertlie ure resnične zbranosti v Bogu, eno samo poniževanje zavoljo Boga, eno samo premaganje svojih razuzdanih počutkov, je slajši kakor veselje celega dne. „Moji otroci!“ Ti rečem z apostelnjom Janezom (1. l. 2, 27): „svet mine in posvetno poželenje; kdor pa Božjo voljo spolnuje, večno ostane.“

2. Pa ne zaničuj samo sveta, zaničuj tudi sam sebe. Ponižnost, pravi sv. Avgustin, je steber kersanske popolnamosti. Kolikor višej hišo zidaš, toliko globokejši moraš kopati, de jo bolj terdno postaviš. Kolikor boljši hočeš biti, toliko bolj se ponižuj; ko bi bil tudi boljši kakor so drugi, vender bolj druge kakor samega sebe čislaj. Nobeden ne vé, koliko on pred Bogom veljá, koliko je njegova duša pred Božjim obličjem vredna; vsak naj svoje grehe in slabosti pregleduje in naj se zavoljo njih ponižuje. O ko bi ti spoznal; koliko milost Bog tistim daje, ki se v resnici ponižujejo! —

3. Hrepeni po samo ljubezni Božji, ravno Bog je naše ljubezni vreden. Ljubezen Božja bo storila naše zveličanje v nebesih. On je nas pred ljubil, preden smo ga še mi ljubiti zamogli. Bog nas je tako močno ljubil, de nam je svojega Sina postal, de bi se vsi, ki v njega verujejo, večno zveličali (Jan. 3, 16). Iz ljubezni do nas je Sin Božji tolikanj terpel, je vso svojo kri prelił, de nas je odrešil. Kdo tedaj bi Boga ne ljubil?

4. Svojo mater vse vbogaj . . . Kolikor več veselja materi storiš, toliko rajši Te Bog ima; kolikor bolj jih pa žališ, toliko manj Te Bog obrajša.

5. Varuj se pregrehe nečistosti. „Ali ne veste,“ prava sv. Pavel (1. Kor. 6, 19). „de vaši udje so tempelj sv. Duha, kateri v vas prebiva?“ De pa v ta greh ne padeš, vari se hude tovarsije. „Hudo tovarstvo skazi dobro zadržanje, in kdor se smole dotakne, se osmoli.“ (Sir. 13, 1.) — Vari se ženstva. — Nikar nikoli k nobeni ženski brez potrebe ne hodi, de duše, Boga in dobrega imena ne zgubiš. Ne zanašaj se; zakaj: „Kdor nevarnost ljubi, v nevarnosti pogine.“ (Sirah 3, 27.) Od nobene nič ne jemlji. Po noči vselej doma bodi, in ne daj se drugim pregovoriti in zmotiti . . . Molite za-me, jest molim za Vas.

O. Felicijan Rant,
gardijan in fajmošter.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Letošnji, v vsakem oziru posebno lično in v novem kusu vravnani imenik ljubljanskega duhovstva razkazuje te-le spomina vredne števila: Dekanij je 20, kuratnih cerkev 308, podružnic 1014, samostanskih cerkev 7, kapel 152, korarjev 15, duhovnih pastirjev 512, duhovnov v družih službah 25, v pokoju 55, zunaj škofije 21, iz družih škofij tukaj 12, redovnih duhovnov 51, uršulinskih redovnic 69, usmiljenih sester 21, sploh katoličanov latinskega obreda 518,290, katol. jutrovega obreda 160, nekatol. jut. obreda pa 240, avgustanov in helvetov 73, izraelita 2. Izmed duhovstva so 3 stari čez 80 let, 39 čez 70, 129 čez 60, 104 čez 50, 129 čez 40, 153 čez 30, in 57 čez 20 let. Umerlo jih je lausko leto 25. Bogoslovcev je v 4. letu 18, v 3. l. 24, v 2. l. 20, v 1. l. 16 v semenišu, zunanje sta 2. Alojzijancev je 52.

Iz Ljubljane, 7. sveč. (V natis izročeno.) — Vlaški „Narrenabend“ žalostnega spomina je prinesel toliko graje vrednega, da smo si svesto mislili, da bo vlaških norcev še vlaških napčenost sram, in da se noben previden mož ne bo vdeležil vnovič tacih burk. Pa smo se zmotili! „Lai-baherica“ je o kratkem že trikrat napovedala spet letos „Narrenabend“, kakor bi bil to kak „Ereigniss von kulturhistorischer Bedeutung!“ — Res ne vemo, čimú dan današnji praznik take baže, kakorsne je imel, pa tudi grajal nekdanji temni srednji vék, ko imamo že zraven „Narrenabend-a“ povsod dosti in preveč nespametnega, in se zmiraj poterdujejo resnične besede Modrega: „Število norcev je neskončno.“ (Prid. I. 15.) Vender pa Bog obvari, ljuba „Danica“, da bi ti v svoji priprostosti te nove norce podučevala ali svarila! Sej veš, da norci imajo navadno sebe — za modre in druge pametne — za neumne; tudi veš, da norcev ni lahko ozdraviti in radi storé le vse nasprotno temu, kar se jim ukazuje. Le po šegi trapeža in norca, ki pregovor pravi, da več vpraša, kakor deset modrih more odgovoriti, smeš kako priprosto vprašanje dati, n. pr.: Kaj bodo nek počeli posiljeni norci o svojem slavnem godu 25. svečana? Ali bodo razodevali le svojo mogočnost, kakor je pogosto lastno norcem, ki se kake kralje mislijo? Ali bodo v svoji bistroumnosti morebiti encikliko naprodaj ponujali, kakor vlni „Wiener-Kirchenzeitung“? Ali se bodo celo iz nedolžnosti norca delali, kakor se je menda vlni nekdo prederznil? Vprašaj dalje: Ali je to znamenje izobraženja, ako se mora človek

odpovedati nar večemu daru Božjemu, pameti, da zamore vesel biti? Ali ne skrni tak nad seboj Božje podobe, ki je ravno v tem, da je človek pametna stvar? Ali se spodobi to kristjanu, ki je posvečen tempelj Božji, in sv. Duh v njem prebiva? Ali je pa morebiti to nova „humanitét“, ki v nerodnih barkah toliko potrosi, ko domači siromaki potrebo terpe. — Ali se ne prilagajo žalostno tukaj besede psalmov: „Človek, ki je v časti, ne pomisli, enak je neumnim živalim, in je njim podoben“ (ps. 48). — Tebi pa, bela Ljubljana, ne morem sreče vošiti, da so pod tvoje podnebe od juga in severa zasadili take cvetlice, kakor sta „Korso“ in „Narrenabend“. In Vam, rojaki Slovenci, bi z milo besedo svotoval, pustite ta cvet tuje kulture drugim, in ne okušajte sadú, ki ni primerjen vašemu zdravemu zelodcu!

—a—

Iz Novomesta. (Prošnja.) Že nekaj let popravljamo po naši samostanski cerkvi, in res popravilo se je veliko, to pa večidel s pomočjo dobrotnikov. Bodi jim serčna zahvala v imenu naše cerkve, in blagodarna roka Božja naj jim obilno povračuje po drugi plati. — Toda še je storiti mnogo, da bo cerkev taka, kakoršni se hiši Božji spodobi biti. Treba je namreč orglje prestaviti iz kota v sredo, in to zavoljo ozaljšanja cerkve in zavoljo orgelj samih; treba je nove velike vrata narediti; treba je spredje ali vnanji cerkveni obraz popraviti in sicer primérno in enolično stolpu, in še marsikaj družega. Ker pa cerkev nima nikakoršnih stalnih dohodkov, in se v pušico pobirati ne smé, kaj je v teh okolišinah storiti družega, kakor prositi in terkati na blage serca dobrih ljudi? Obernem se s prošnjo posebno še tudi do tistih gospodov, kateri so v mladih letih hodili tukaj v šolo.^{*)} Marsikteremu cerkev takrat ni bila po godu, in bi bili radi pomagali k njeni popravi. Kar bi bili takrat radi storili, naj blagovolijo storiti zdaj, kajti gotovo jih zdaj lagljeje stane. Radovoljne darove naj bi blagovolili pošiljati ali vredništvu „Zg. Danice“, ali pa podpisavancu. V zahvalo bode se opravljala za dobrotnike peta sv. maša od Velike noči do Porcijunkole vsako nedeljo ob osmih.

V Novomestu 1. sveč. 1865.

P. Bernard Vovk, s. r.
gvardijan.

Iz Amerike.

Iz št. Pavla v Minesoti piše 23. grudna gosp. Plut svojemu prijatelju med drugim: Predragi pobratime! Jest nisem več v št. Vincenciju v Pensilvaniji, ampak v št. Pavlu v Minesoti pri škofu. Poklicali so me namreč mil. škof 10. listop. v št. Pavel, ker bodem v kratkem mašnik. (Zdaj je že. Vr.) En teden pred svojim odhodom sem bil šel obiskat svoje rojake Čertomeljce v Freiburgu, kjer so gosp. And. Skopec za fajmoštra. Imel sem se tam prav dobro, na rokah so me skorej hteli nositi. Pri gosp. fajmoštru sem mogel skorej po pet ur na dan biti, in mnogo sva kramljala o naši preblagi domovini, jest sem pravil o sedanjih časih, vis. čast. gospod so mi pa pripovedovali o nekdanjih. Imenovani gospod so že od l. 1846 tukej v Ameriki, kjer so veliko, veliko terpeli. Imeli so skorej toliko oskerbovati na prostoru, kakor je pol kranjske dežele. Stari so že precej, ali duh je še vedno mlad, krepki so še in vedno neutrudljivo za Božjo čast gorijo. Napravili so v Freiburgu lepo cerkvo, kakoršne na Kranjskem vidiš, samo da je bolj majhna kakor so kranjske, pa sej je zato-ti velika za ondotno mestice, ktero je komaj 15 let staro. Vsaki list „Zg. Danice“ do slova preberem, ko jo v roko dobim, ker v tistem času mislim, da sem zopet v nepozabljeni domovini slovenski.

Na potu v št. Pavel sem tudi v Šikagi, Ilinoa-su dobil veliko Slovencev, kateri so skorej vsi prav bogati, eden je

^{*)} Morebiti bi se smeli pridjati tudi mnogi, ki so v samostanu sploh telesne in duhovne dobrote živali in jih vzivajo, posebno tudi mnogi o Porcijunkoli itd. Vr.

čez trideset tisuč tolarjev v zlatu zakopal, dokler vojska ne mine.

19. listop. sem priromal že pozno v večer v sedanje stališe št. Pavel. Drugi dan sem hitro škofovo palačo posikal, kjer sem bil prav prijazno sprejet. Dobil sem prav lepo izbo, kakoršnje še nisem imel. Tu v dvoru prebivajo mil. vladika, generalvikar, trije kaplani, g. Tomazin (subdj.) g. O. Gorman (subdj.) in jest. Jémo vsi skupej z vladikom. Zadovoljen sem popolnoma in tudi zdrav, hvala Bogú! Gosp. Buh pojde v kratkem k Indijanom na eno iz g. Pircovih postaj, kraj se imenuje „Venabegošes Lake“. Gg. Erlah in Spat sta v Milvokii, deržavi Viskonsin.

Kam da jest pridem ne vém, berž ko ne v kako mešano občino, kjer so Angleži, Nemci in Slovani, ker zdaj se morava jest in g. Tomazin na cente angleško učiti. O polnoči se včasih še z angleškim ubijam in zjutraj ob pol petih že iz gnejzda izlezem. Čez dan zopet le angleško in pa nravo (moral) in si komaj uro na dan za sprehod in oddih privošim. Pa kaj maram? hvala Bogu, da sem le zdrav. Od dela sem le malo kdaj slišal, da je kdo zbolel, in skušnja uči, da naši misijonarji lepo starost doživijo, neutrudljivo delajoči noč in dan v Gospodovem vinogradu, in so do zadnjega zdihljeja močni in krepki.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Sad, ki ga je že zdaj obrodila papeževa okrožnica, priča, kako nespametno so mislili tisti, ki so vpili, da ni bilo pametno okrožnice o tem času razglasovati. Okrožnica je pokazala, koliko moč ima papeževa beseda; — je pokazala, kako edino, čversto in serčno je škofijstvo; je pokazala, da je galikanizem na Francoskem mertev; — je pokazala trinoštvo nekterih vlad, ki se imenujejo katoliške; je pokazala nevednost časnikarjev, ki se jim hoče o teologii modrovati; — pokazala je, kako potrebna je časna oblast papeževa za prostost sv. Cerkve. Donozo Kortez pravi, da le pri premišljevalnih ljudéh je našel pravo bistrournost v djanji, da so se vedili izmakniti tudi iz naj bolj zamotanih zadržg. Nikoli pa se mu ni naključila taka znajdenost pri tistih dergnežih in derpajsarjih, ki jim je delo vse, premišljevanje duhovnih in zlasti božjih reci — pa nič. Posvetnjaki namreč nimajo darú došrega sveta, kakoršnega ni imel Napoleon I., ki je umerl na šenhelenskem otoku; — ga ni imel Ludovik Filip in njegovi ministri; — ga ni imel Karol Albert in toliko družih vladarjev, ki so nesrečno in revno zašli; — darú dobrega sveta nima Napoleon III, ki dere v pogin. Ta dar se pa nikoli ni pogrešal in se ne bo pri Piju IX, ki smé s psalmovcem peti: Naša duša se je rešila kakor vrabelj iz nastave goniveev; nastava se je razderla in mi smo rešeni. Naša pomoč je v imenu Gospodovem, ki je nebo in zemljo stvaril. (Po „Unità catt.“) Nad Pijem IX se spolnuje zdaj, kar je svoje dni sv. Pavel pisal Timoteju (2. l. 1. v. id.): „Zapričam te pred Bogom in Jezusom Kristusom, kateri bo sodil žive in mertve . . . Oznanuj besedo, ne jenjaj, bodi si priložno ali nepriložno; prepričaj, prosi, svari z vsim poterpljenjem in ukom. Zakaj prišel bo čas, ko zdravega uka ne bodo terpeli, temuč si bodo po svojih željah zbirali učénike, kateri ušesa segačejo; in bodo od resnice ušesa odvrčali, k basnim pa se bodo obračali. Ti pa čuj, vsepreterpi, opravljaj delo evangelistovsko, spolnuj svojo službo, bodi trezen.“

Ali se ne spolnuje to do čerke po muozih krajih? Price so enciklika in papež, in pa nasprotnika. Poglejmo pa še kam posebej.

„Zdravega nauka ne bodo terpeli“ . . . Na Parskem

je bil novi kralj Ludovik II nove ministre zvolil, med njimi je tudi minister žl. Koh za bogočastje; za kakšno bogočastje pa ga je skerb, je kmali pokazal. Mil. gosp. škof v Špajeru je hotel napraviti bogoslovsko učiliše iz svojih pomočkov, ne vinarja ni od države prosil. Vender pa mu je minister žl. Koh to prepovedal in s policijsko silo žugal, ako prične tako učiliše. Amerikanski list „Aurora“ v Bufali pravi k temu: „Sehr hübsch von einem katholischen Cultusminister!“ — Škof je ministru to reč pojasnil ter je 2. listop. u. l. pričel z bogoslovskim učilišem. Gosp. Koh žuganje ponovi, in škof v tej tenki reči v Monakovo do papeževega poročnika telegrafira, kateri je toliko opravil, da je ministerstvo saj za čas s svojim nasilstvom opustilo. „Si bodo po svojih željah zbirali učeniške“... — V parskem obrenskem palatinatu so freimavrarji brez zadržka napravili svojo beznico ali ložo, t. j., skrivno zbirališe, kjer svoje lažnjive nauke trosijo. Cerkvi in državi sovražne naklepe kujejo. Tudi neka judinja je prederla s prošnjo, da sme napraviti odrejaše za judovske, katoliške in protestantske otroke. Je mar judinja bolj zanesljiva, kakor katoliški škof?

„Bodo od resnice ušesa odvrčali“ . . . Badenski „Nationalverein“ pa je sklenil vse šole za posebne vere zmlinčiti v „srenjsko šolo“, šolo od Cerkve odtergati, premoženje konfesionalnih šol za srenjsnico obrniti, prosto pustiti, če se če kdo keršanskega nauka učiti, vse šole zavezati, da morajo učiti tudi rovanje ali sokolstvo, namesto treh semenih za posebne verstva napraviti le eno splošnje, vsim učnikom nežnijstvo prepovedati itd. — Ali ne gleda očanec antikrist iz teh nacionalnih jakobinarjev? —

Zato se pa tudi take čudno-smešne reči godé, da ni ne za smeh ne za jok. Badenski veliki vojvoda je podelil Viktor Emanuelu in njegovemu sinu Humbertu red „vernosti“. Nasproti je pa Viktor-Emanuel podelil badenskemu velikemu vojvodu, protestantu, piemonteški red Marijnega oznanovanja, kateri se po svojih vstanovilih sme darovati le samo katoličanom za zasluge, ki so si jih pridobili za katoliško cerkev. Kje je „donum consilii“?

Iz Mehike se slišijo novice, ki so enako škodljive katoliški Cerkvi, kakor Maksimilijanovemu imperatorstvu, ako se poterdijo. Čutiti je, da je sicer dobrega Maksimilijana liberalizem predelec zanesel. Pariški dopisnik v „Unità“ pravi: „Cesar Maksimilijan, ne da bi delal konkordat s papeževim poročnikom, dela konkordat sam! Razglasil je določilo, s katerim napoveduje verstvom svobodo, prilastuje cerkvene dobra državi. Oh, Maksimilijanovo cesarstvo ne bo imelo (po tem takem) dolgega življenja v Mehiki. Ta novica je kaj draga vladi v Vašingtonu, ki z zavidnim očesom gleda, da se mehikansko cesarstvo dviga“. Sicer pa „Unità“ pričakuje bolj natankih naznanil, preden tako britko obsodbo izreče.

Po več krajih se začena mnogotero gibanje in rogovilstvo: v Torinu roji ljudstvo in demonštruje. — Viktor Emanuel jo je skorej natihoma 3. t. m. potegnil v Florencijo s prvim ministrom vred. — V Carigradu je turško vojaštvo zavolj zastale plače razsajalo; v Hercegovini se tudi menda v novo nekaj mekini. — Vukalović zopet kašo kuha. —

Dnevničarska vojska zoper gospodarstvo redovnic po avstrijskih kaznovavnih napravah se je bila te dni tudi v finančnem odboru prav živo ponovila. Minister Lasser je moško odbijal s strupom zoper uboge redovnice napojene psice tistih mož iz opozicije, ki blezo menijo, da so „sovren“ v Avstriji, kakor pravi „Publicist“. Ta dnevnik pristavlja o tej priliki, da volivna postava potrebuje novega pregledanja, da prav to je tisti „konkordat“, kateri naj se „revidira“, ter naj bi prijatli katoličanstva imeli več moči, sovražniki njeni pa manj. Taka razmera bi bila pravična.

zakaj Avstrija je katoliška. Žalostno pa je, pravi ta list, ako se taki zborniki pošiljajo v državno svetovavstvo, ki neprenehoma brodiijo po drobu katoliške in apostolske Cerkve, katero so že davno zapustili. On meni, da taki poslanci milijonom katoličanov vstavo zavidno delajo, ker se njih prvo in naj drajši blago o vsaki priliki napada.

Žalostno pohujšanje pripoveduje „Kat. list“. Pred nekimi dnevi so v Zagrebu nekteri pijani mladenči s fesi na glavi med kričem in bučanjem priderli v cerkev usmiljenih sester ob 5¹/₂ zjutraj, ko je bila ravno sv. maša in sv. Rešnje telo izpostavljeno. Eden nesrečnih brezbožnikov se je pritepel celo k altarju in se je mašniku v obličje meral in ga oponašal. Ne zadovoljiti s tem, so se čez pol ure z ravno tako nesramnim vedenjem zopet v cerkev poverili! — Bog je res nezmerno prizanašljiv, da s strelo vmes ne vdari; naj bodo pa nečedneži prepričani, da dobro se jim ne bo godilo, zakaj Bog se ne dá zasmehovati! Sliši se, da so jih že zvedili in na pravdo djali.

Tudi Čehom so sv. Oče dovolili, kakor Moravcem, da se sme god sv. Cirila in Metoda praznovati 5. maj. serp., namesti 9. sušca.

Rimsko. 9. pros. je zbor ss. obredov v Vatikanu določeval zastran zveličevanja častitega Janez Berhmans-a iz Jezusove družbe. Slovesnost se bo še to leto obhajala. Ta novi zveličanec je bil še mlajši od sv. Alojzija Goncaga, po narodu Belgijan, in bo že osem in štirideseti sinov sv. Ignacija, katerim je Pij IX v teku svojega stolovanja določil česenje pri altarjih. Od nobenega papeža Jezusova družba te milosti ni večkrat dosegala, kakor od sedanjega sv. Očeta. To je blago povračevanje temu redu za njegove zasluge do papeštva, pa tudi lep odgovor na obrekovanja, s katerimi ga prekucuhi preganjajo samo zavoljo njegove nepremagljive zvestobe do poglavarja sv. Cerkve.

Kar se je pred nekaj časom govorilo o zakletvi nekih tujcev iz Ferare zoper življenje visocih oseb, je bilo vse izmišljeno. Preiskave so skazale, da tujci so begunski jetniki iz Ferarskega, ki so se zeleli laški policiji izmuzniti ter so prišli v Rim. Tukaj so menili na skrivnem ostati, pa jim je spodletelo. Ne vé se, kaj bo papeževa vlada o njih določila. (Unit. catt.)

V Rimu so potepuhi, zlasti napolitanski izselci, imeli pravo tatinsko derhal osnovano, katero je pa pridna rimska policija zasledila in jih že veči del pod koš spravila. Čez 30 tatov in skrivavcev je v eni sami noči polovila. S takim hudobnim rokodelstvom tujci hvalo skazujejo rimskemu mestu, ki jih je gostoljubno sprejelo! Tako svet plačuje! —

V ameriškanski vojski od nekaj časa severni napredvajo. 15. pros. so vzeli južnim terdnjavo in zavetnik Fišer z 72 topovi in 2500 vjetimi. 54 ur so ga bombardovali: smodikovnik se je bil vnel in je 300 vojakov pokopal pod razvalinami. Pravi pa „Aurora“ iz Bufala, da samezne mesta pri tolikem prostoru jemati nič ne pomaga, da morajo severci jugovce ali utolažiti ali pa zatreti, srednje poti k zmagi ni.

Med novim Orleanom in novim Jorkom se je 22. grad. potopil severoderžavni parnik „North-Amerika“, na kateri so bili 203 bučni vojaki, 12 družih potnikov in 44 mornarjev, izmed katerih je bilo 65 rešenih. Parnik je bil namreč do bil poklino, da je voda vanj derla, in je poslednjič potopil v morske globočine vse, kar se ni moglo do časa rešiti na drug parobrod, ki je bil k sreči nekterih na pomoč pršel. — P. de Smet S. J. misijonar v Ameriki, ki smo ga že enkrat omenili, je v Oregonu 15.000 Indijanov pridobil katoliški Cerkvi. Predsednik Linkolu sam je spoznal njegove zasluge in je na njegovo priporočilo jezuite v št. Ludoviku vojašine oprostil . . . V Ameriki ima katol. Cerkev svobodo, po Evropi pa ji ravno „liberalci“, t. j. „liberaluhi“ železje kujejo in jo preganjajo kakor prekanjeni trinog cesar Julijan. — „Kath. Kirchtz.“ v novem Jorku pravi:

„Selbst in Oesterreich hapert es oft, da die Presse meist in den Händen von getauften Heiden, von Juden und Judengenossen ist“.

Méd in pelin.

„Dopis“ nam je došel z Gorenskega, v katerem se spis „z Gorenskega“ 4. pros. na neki poseben kraj obrača. Nekdo drugi pa je zopet terdil, da je v njem prav njegov kraj zaznamovan. In tacih utegne še kaj biti. Vganka ostane vganka, nikjer pa ne zadeva prebivavec sploh, kakor je jasno iz dopisa, temuč le nekatere „poredne pretepovavce in ponočnjake“, kakoršni so povsod graje vredni. Ni pa nobeden imenovan, ravno zato lahko velja od mnogih. — V poduk drugim povzamemo nekoliko tudi iz tega dopisa. V začetku je rečeno prvemu dopisniku, da naj se spomni zlatih besed sv. evangelija, kjer govori od pezderja in bruna v očesu in bo previdel, da tudi v drugem koncu vasi ni vse tako, kakor bi moglo biti. Dalje pravi: Če se pri tem („zvečernim odpočitku“) kaka nerodnost primeri, je to žalostno, ali z mirno vestjo smemo terditi, da redko kdaj se kaj nepripuščenega zgodi, nikoli pa ne take početja, kakoršne nam dopisnik podtika, ki celo versto koristnih in spoštovavnih — cev tako popisuje, kakor bi se klali med sabo. Do tega, hvala Bogu, pri nas še ni prišlo, in kdor bi hotel cerkvene in sodnijske zapisnike pregledati, bi našel, da v nravnosti in občnem zadržanji se smemo meriti z marsiktero vasjo v fari in tudi v deželi. Ko —ci smo bolj občutljivi za ceno ali dragino živeža, in ni čuda, da se po tem tudi ravná naša volja in da je ali bolj klaverna ali pa bolj vesela; to pa, kar je morebiti enkrat kak porednež, ki ni bil sam svoj, počel, vsem očitati, to kaže malo kersanske ljubezni in se ne zлага s pravili naše svete vere. Neješče prigodbe zadržan cerkovnih klopi na dan vleči, se nam že celo neslano zdi, ker ni spreviditi, kakošen prid ali nauk bi se za bravce Vašega lista iz tega dal posneti.* (Konec, kakor se čuti, meri na neke osebnosti, pa po nedolžno, v več; torej je za vse prav, da se izpusti. Vr.)

„Unita“ pojasnjuje v spisu 4. t. m., kakó se raznoteri ljudje med seboj učijo. Duhovni pastir pri sv. Magdaleni uči francoskega cesarjeviča kersanski nauk, turški poslanec v Parizu Rustem-bej pa se je lotil Napoleona v katoličanstvu malo poučiti. V poja-nilo je treba vediti, da cesarski dnevnik „Pays“ je jel z veliko ihto teologijo (galikansko) učiti, odkar je prišla enciklika na svitlo. Undan jo je zasolil, da se katoliška vera na Turškem preganja. Rustem-bej pa, s temi besedami razžaljen, piše pismo, v katerem dokazuje, da katoličanstvo ima na Turškem več prostosti, kakor na Francoskem; da bi se francoski škofje srečni šteli, ako bi njen prvorojen sin (Napoleon) tako s Cerkvijo delal, kakor dela vlada velikega sultana. Zunanja služba Božja katoličanov, pravi poslanec, se opravlja očitno s toliko in še z večji svobodo kakor v nekih deželah, v katerih je to hogočastje državna vera. V zgled zavraca na procesijo sv. Rešnj. Telesa, ki gre očitno z banderi skoz mesto, častna straža je turška vojna in turška glasba jo spremlja. Ljudstvo tem procesijam povsod spoštovanje skazuje, pravi Rustem-bej, in kadar gredo memo turške straže, se jim skazuje vojni pozdrav. Pristavlja še, da dosti veliko številu turških vradnikov in

*) Ravno ta reč je kljuka prepira, in pa velikrat hudega in razdraženega kavsanja med ženskami po mnogih krajih; torej naj sme „Danica“ pograjati tudi to napako, kjer koli se je katerikrat zgodila; naj bi se več ne! Od ponočnega rogoviljenja pa, da se Bogu smili, se le preveliko slisi in preveč nesreč zgodi po mnogih krajih in močno je želiti, da bi se s tacimi ostrijsji delalo. Tako razsajanje je slaba stran naše dežele. Zato gotovo noben previden ne zameri, da se to progresno napako pogosto in očitno grajajo. Vr.

imenitnih častnikov katoliško vero očitno spoznava. Imenuje Daud-pasata, poglavarja na Libanu, in pa samega sebe.

V dan 8. grudna, ko je luč zagledala papeževa okrožnica, je dal tudi vikši evangeliški svet v Berlinu naredbo, s katero mlati pogubne zmote, ki so se v protestantstvu razodele. (Kat. L.)

Prosti Amerikanci so vernisi mimo Evropejcev. §. 37 nove vstave v Marilandu določuje, da nihče ne sme imeti očitne službe, ki ne spoznava kersanske vere ali ne veruje v edinega Boga ter v plačilo in kazni prihodnjega življenja.

Alban Stole, spisavec bukev „Besuch bei Sem. Cham und Japhet“, je izpečal že dva natisa tega dela in čiste dohodke, 3.300 gld., odmenil za zidanje katoliške cerkve v „Buhlerthal-u“. Mavtarji ga psujejo za „terdovratnega in nepoboljšljivega jezuita,“ on pa dela, uči in deli. Kdo je veči hvale vreden; dobrodelnji jezuit, ali samopridni freimavrar? (New.-York. Kztg.)

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta.

25. pros. Mati: Blagoslovite, sv. Oče, moje otročiče, da bi se nedolžni ohranili; 1 dvajset. — Dekle 1 dvajset. Prosi blagoslova za odpuš. grehov. — 2. sveč. Devica 1 gld. sr. z vošilom: Sv. Oče! sprositi mi dar poterpežljivosti in pravo ljubezen do Boga in do bližnjega. — 3. sveč. Iz Kamne gorice: M. Š. in J. Š. vsak po 1 tol., t. j., 4 gld. st. den., in želita, da bi usmiljeni Bog ta dar na prošnjo sv. Očeta oblagodaryl s spreobrnjenjem nesrečnih grešnikov. H. T. 1 sreb. gld. nov. den. za pomoč dušam v vicah: Vas sv. Oče! prosim, blagoslovite mene in vso mojo žlahto, da bi vsi srečno premagali vse dušne sovražnike zdaj in ob zadnji uri. — J. V. 2 dvajsetici, prosijoča: Sv. Oče! blagoslovite me. — B. M. 1 dvajsetico — ravno tako. — 7. sveč. 2 dvajsetici sestra za brata in njegovo ženo, da bi jima Bog dal pravo spoznanje in ljubezen do Boga. Sama za-se 1 gold., da bi mogla pobožno moliti, za ljubezen do Boga in srečno zadnjo uro. — Fr. B. 1 gl. sv. Očetu, da bi mi sprosili voljno poterpljenje in srečno smert. — Neža T. 1 gl. Molite sv. Oče, da se ozdravim in svoje želje dosežem. — U. C. 50 kr., da bi Božjo voljo zvesto spolnovala. — Neka duša, za ljubeza Očeta našega 25 kr. sr. — Jozefa T. 1 gl. sr. Naj molijo sv. Oče, da bi goreče molila, zlasti pred sv. Rešnj. Telesom, in z vso močjo ljubila Jezusa. — J. V. sac. 2 gl. sr.: petens benedictionem pro se suisque sibi commissis. — M. Z. 1 gl. Naj molijo sv. Oče, da bi po Božji volji živila. — M. Ž. 1 gl. Sv. Oče! sprositi mi za srečno zadnjo uro! — Sv. Oče, sprejmite naj lepši denar, ki ga imam: 1 nov tol. za 1 gl. 50 kr. sr. s priserčno željo, da bi se dobri Slovenci ne utrudili darovati svojemu milemu Očetu Piju IX, in pa da bi jim dobrotljivi Bog stoterno njih darove povračeval. (Dalje.)

Za misijon g. Pirca: Z Brezovice 5 gld. Iz Loke 1 gld. 50 kr. sr.

Za misijon g. Tomaževiča. Neimenovana roka dva zvezka: Djanje Svetnikov Božjih, na svetlo dal Anton Slomšek, spisali družniki sv. Mohorja, in Slovenski Goffine, naj bolji domači ali hišni pridigar, ki razlaga celo cerkveno leto. — Iz Loke: Življenja srečen pot — in kersansko devišstvo. — Po g. špiritvalu več bukev v metelčici. Volcove pridige in razlagovanje sv. Matevža.

Za misijon g. Bl. Verri $\frac{1}{2}$ 100 gld.

Za bratovščino sv. Reš. Telesa $\frac{1}{2}$ 80 gld.

Za afrik. misijon: Vol. Kumar 3 gld., Fr. B. 1 gld. sr., J. V. 1 gld. sr.